

Ειδική Υπηρεσία "INTERREG 2021-2027"

Μονάδα Γ' Διαχειριστικών Επαληθεύσεων

Εξειδίκευση Οδηγιών για Έλληνες δικαιούχους σχετικά με τις διαδικασίες διαχειριστικών επαληθεύσεων και την επιλεξιμότητα δαπανών των Προγραμμάτων "Interreg 2021-2027".

Πίνακας Περιεχομένων

1.	Εισαγωγή	3
2.	Οδηγίες συμπλήρωσης φακέλου Δελτίου Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ)	3
a.	Στοιχεία που αφορούν στον δικαιούχο	3
b.	Στοιχεία που αφορούν στο έργο	4
c.	Στοιχεία που αφορούν στο αίτημα επαλήθευσης δαπανών	5
3.	Επιλεξιμότητα δαπανών	6
a.	Δαπάνες προσωπικού – έκτακτο προσωπικό.....	6
b.	Δαπάνες προσωπικού – απλοποιημένο κόστος.....	7
c.	Περιπτώσεις δήλωσης ΦΠΑ για έργο με συνολικό προϋπολογισμό μικρότερο των 5 εκατομμυρίων ευρώ	7
4.	Νομικό πλαίσιο αναθέσεων για νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	8
5.	Εντοπισμός υπονοιών απάτης	8
a.	Νοθευμένες προδιαγραφές.....	9
b.	Αδικαιολόγητες αναθέσεις σε μία μόνο πηγή	11
c.	Διαχωρισμός (κατάτμηση) αγορών	11
d.	Παρακολούθηση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών	11

1. Εισαγωγή

Το παρόν κείμενο προέκυψε ως μία προσπάθεια περαιτέρω ανάλυσης και εξειδίκευσης των Οδηγιών που αφορούν στις διαχειριστικές επαληθεύσεις, από την Μονάδα Γ' των Διαχειριστικών Επαληθεύσεων της "Ειδικής Υπηρεσίας Interreg 2021-2027" προς τους Έλληνες Δικαιούχους των Προγραμμάτων Interreg, ενσωματώνοντας την μέχρι τώρα εμπειρία υλοποίησης και ελέγχου έργων. **Οι οδηγίες που παρατίθενται παρακάτω λειτουργούν σε κάθε περίπτωση συμπληρωματικά αναφορικά με το θεσμικό πλαίσιο του κάθε Προγράμματος, όπως αυτό διαμορφώνεται από την εκάστοτε Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων, την Υπουργική Απόφαση για τη Διαχείριση Συστήματος και Ελέγχου των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Interreg 2021-2027 (στο εξής «ΥΠΑΣΥΔ», ΦΕΚ Αριθ. Φύλλου 3281, Απόφαση 45820/17-05-2023) και τις "Οδηγίες για Διοικητικές Επαληθεύσεις Interreg 2021-2027" (Οδηγός Ο.ΙΙ_3) των Προγραμμάτων, όπως εκάστοτε ισχύουν.** Σημειώνεται ότι για τα Διακρατικά Προγράμματα των οποίων η διαχείριση δεν ανήκει στην "Ειδική Υπηρεσία Interreg 2021-2027" ισχύουν οι ειδικότερες ρυθμίσεις των εκάστοτε Προγραμμάτων.

Σύμφωνα με την Διαδικασία "Δ.ΙΙ_3 Διοικητική επαλήθευση δαπανών" του ΣΔΕ των Προγραμμάτων Interreg: "Οι Έλληνες δικαιούχοι θα πρέπει να υποβάλλουν ηλεκτρονικά μέσω ΟΠΣ τις δαπάνες προς επαλήθευση **κατά προτίμηση** στο τέλος κάθε τριμήνου και εφόσον έχουν συμπληρώσει ποσό δαπανών τουλάχιστον 10.000 ευρώ". Διευκρινίζεται ότι το ποσό των 10.000 ευρώ **είναι ενδεικτικό** και προτρέπουμε τους Έλληνες δικαιούχους να υποβάλλουν μέσω ΟΠΣ Δελτία Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ) με όσο το δυνατόν μεγαλύτερα ποσά δαπανών. Για παράδειγμα, αν κάποιος δικαιούχος συμπληρώσει πληρωμένες δαπάνες 10.000 €, ενώ σε διάστημα 1 μήνα προβλέπεται να πληρώσει και άλλες δαπάνες, τότε προτείνουμε να συγκεντρώσει και αυτές τις δαπάνες και να υποβάλλει μέσω ΟΠΣ ένα πιο «ολοκληρωμένο» ΔΔΔ προς επαλήθευση. Τα παραπάνω όρια δεν ισχύουν, όταν αποσταλούν προς τους δικαιούχους (από την ΔΑ ή/και την ΚΓ των Προγραμμάτων) συγκεκριμένες οδηγίες, για υποβολή ΔΔΔ με μικρότερα ποσά (αυτό πιθανόν να εφαρμοστεί στο τέλος κάθε έτους, στο πλαίσιο κάλυψης του στόχου n+3 του κάθε Προγράμματος).

2. Οδηγίες συμπλήρωσης φακέλου Δελτίου Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ)

Αρμόδια για την επαλήθευση των δαπανών Έλληνα δικαιούχου ενός έργου Interreg έχει οριστεί η Μονάδα Γ' «Διαχειριστικών Επαληθεύσεων» της Ειδικής Υπηρεσίας "Interreg 2021-2027".

Για την επαλήθευση των εξοφλημένων δαπανών που πραγματοποιούν οι Έλληνες Δικαιούχοι στα πλαίσια των έργων που υλοποιούν, οι δικαιούχοι πρέπει να υποβάλλουν στην Μονάδα Γ', μέσω ΟΠΣ, τα εξής:

1. στοιχεία που αφορούν στον δικαιούχο,
2. στοιχεία που αφορούν στο έργο,
3. στοιχεία που αφορούν στο συγκεκριμένο ΔΔΔ.

α. Στοιχεία που αφορούν στον δικαιούχο

Κατά την πρώτη υποβολή ΔΔΔ από τον δικαιούχο, και μεταγενέστερα εφόσον υπάρχει τροποποίηση, θα πρέπει να υποβληθούν τα παρακάτω κατά περίπτωση (**συμπληρωματικά**

με τα οριζόμενα στον οδηγό O.II_3 “Οδηγίες για Διοικητικές Επαληθεύσεις Interreg 2021-2027” – “G.II_3_Guidance on management verifications”) και εφόσον δεν έχουν υποβληθεί από τον δικαιούχο στο ΟΠΣ, στις «Βοηθητικές εργασίες - 8.1 Καρτέλα Φορέα» στο πλαίσιο υποβολής και αξιολόγησης των προτάσεων:

- Η νομοθεσία που διέπει την ίδρυση και λειτουργία των δικαιούχων, εφόσον δεν είναι φορείς του Δημοσίου (όπως Υπουργεία, Περιφέρειες, Δήμοι κλπ.), το Καταστατικό και ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας, εάν υπάρχει.
- Η νομοθεσία που αφορά στην πρόσληψη έκτακτου προσωπικού ή στην καταβολή πρόσθετων αμοιβών (π.χ. υπερωρίες) για τους φορείς του Δημοσίου, καθώς και η σχετική με τον καθορισμό του ύψους των αμοιβών νομοθεσία (σε περίπτωση που υφίστανται τέτοιου είδους δαπάνες).
- Έγγραφο της αρμόδιας ΔΟΥ για την έναρξη δραστηριότητας του δικαιούχου και τυχόν μεταβολές αυτής (όπου θα αποτυπώνεται το καθεστώς ΦΠΑ), εφόσον ο δικαιούχος δεν είναι Δημόσιος Φορέας.
- Αναλυτικά στοιχεία επικοινωνίας όπως όνομα, επώνυμο, θέση στον φορέα, τηλέφωνο και e-mail του νόμιμου εκπρόσωπου του φορέα, του υπεύθυνου του έργου και του οικονομικού υπεύθυνου του έργου. Τα στοιχεία αυτά θα επικαιροποιούνται σε κάθε μεταβολή.
- Περιγραφή του διοικητικού συστήματος παρακολούθησης της φυσικής παρουσίας των εργαζομένων στον φορέα (π.χ. κάρτες προσωπικού, ημερήσια παρουσιολόγια με υπογραφές κ.α.), εφόσον δηλώνονται δαπάνες προσωπικού.
- Περιγραφή της μεθοδολογίας υπολογισμού του ωρομισθίου από τον δικαιούχο
- Τεκμηρίωση της μεθοδολογίας που χρησιμοποιείται για τον επιμερισμό των γενικών εξόδων (office and administration costs), εφόσον εφαρμόζεται, σύμφωνα με την πρόσκληση υποβολής προτάσεων του Προγράμματος και το Τεχνικό Δελτίο Έργου (ΤΔΕ) εν ισχύ.

b. Στοιχεία που αφορούν στο έργο

Κατά την πρώτη υποβολή ΔΔΔ για επαλήθευση δαπανών για κάθε έργο, και μεταγενέστερα εφόσον υπάρξει τροποποίηση, θα πρέπει να υποβληθούν τα παρακάτω κατά περίπτωση **(συμπληρωματικά με τα οριζόμενα στον οδηγό O.II_3 “Οδηγίες για Διοικητικές Επαληθεύσεις Interreg 2021-2027” – “G.II_3_Guidance on management verifications”):**

- Έγγραφο ορισμού της ομάδας έργου, όπου θα γίνεται αναφορά στο αντικείμενο του καθενός (Πακέτο Εργασίας και αντικείμενο) και στον τύπο της σύμβασης. Στην ομάδα έργου αναφέρονται οι συμμετέχοντες στο έργο με αμοιβή, αλλά και αυτοί που συμμετέχουν στο έργο χωρίς αμοιβή (π.χ. μέλη Δ.Σ, προσωπικό, κ.λπ. που συμμετέχουν σε τεχνικές συναντήσεις – επιτροπές παρακολούθησης του έργου, κλπ.).
- Δήλωση του Ν.1599/1986 του Υπεύθυνου Λογιστηρίου στην οποία θα δηλώνει:
  - τους κωδικούς του Λογιστικού Σχεδίου που έχει δημιουργήσει για να παρακολουθεί τις δαπάνες του έργου με βάση τον εγκεκριμένο προϋπολογισμό,
  - τους κωδικούς του Λογιστικού Σχεδίου που έχει δημιουργήσει για να παρακολουθεί τα έσοδα από την εκμετάλλευση των αποτελεσμάτων του έργου,
  - τους κωδικούς του Λογιστικού Σχεδίου που έχει δημιουργήσει για να παρακολουθεί τις ροές της Ενωσιακής και της Εθνικής Συμμετοχής,

- τον αριθμό του ειδικού τραπεζικού λογαριασμού, όπως απαιτείται από το Πρόγραμμα,
- τον κωδικό του Λογιστικού Σχεδίου που έχει δημιουργήσει για να παρακολουθεί τις κινήσεις του ειδικού τραπεζικού λογαριασμού.
- Δήλωση του Ν.1599/1986 του νόμιμου εκπροσώπου του φορέα ότι οι δηλούμενες δαπάνες δεν έχουν χρηματοδοτηθεί από άλλη Εθνική ή Ενωσιακή πηγή
- Δήλωση του Ν.1599/1986 του νόμιμου εκπροσώπου του φορέα για τον σεβασμό της αρχής ισότητας ευκαιριών. Συγκεκριμένα οφείλει να καλύπτει τα ακόλουθα (όπου υφίσταται):
  - Κατά τη Διαδικασία επιλογής προσωπικού του έργου τηρηθήκαν οι αρχές περί ισότητας ευκαιριών
  - Στις εσωτερικές διαχειριστικές δομές του έργου προωθείται η ισότητα (πχ. στις Επιτροπές Παρακολούθησης, στις ομάδες εργασίας κτλ.)
  - Στις εκδηλώσεις/συνέδρια του έργου δεν υπάρχουν εμπόδια σε όσους επιθυμούν να μετέχουν (π.χ. προτιμώνται χώροι όπου υπάρχει δυνατότητα εύκολης πρόσβασης)
  - Ότι όλοι οι εθνικοί κανόνες περί ισότητας έχουν γίνει σεβαστοί.
- Δήλωση του Ν.1599/1986 του νόμιμου εκπροσώπου του φορέα για την τήρηση της Ενωσιακής και Εθνικής Νομοθεσίας περί περιβαλλοντικών επιπτώσεων και της νομοθεσίας περί εναλλακτικής διαχείρισης αποβλήτων εκσκαφών, κατασκευών και κατεδαφίσεων (Α.Ε.Κ.Κ.) (όπου υφίστανται). Επιπρόσθετα θα πρέπει να δηλώνεται πως έχουν προσκομιστεί προς τα αρμόδια όργανα όλα τα απαραίτητα τεκμήρια συμμόρφωσης με την Ενωσιακή και Εθνική νομοθεσία (πχ άδεια δόμησης ή εγκατάστασης, μελέτη σκοπιμότητας κ.λπ. – όπου υφίσταται).

c. Στοιχεία που αφορούν στο αίτημα επαλήθευσης δαπανών

Ο δικαιούχος καλείται να υποβάλλει στοιχεία που τεκμηριώνουν την Επιλεξιμότητα της δαπάνης **σύμφωνα με τα οριζόμενα στον οδηγό O.II_3 “Οδηγίες για Διοικητικές Επαληθεύσεις Interreg 2021-2027” – “G.II_3_Guidance on management verifications”** των Προγραμμάτων, όπως εκάστοτε ισχύουν, και σύμφωνα με τα παρακάτω συμπληρωματικά στοιχεία (όπου αυτά εφαρμόζονται).

Δήλωση μη ύπαρξης καταστάσεων Σύγκρουσης Συμφερόντων

Σύμφωνα με το ισχύον Ενωσιακό και Εθνικό νομικό πλαίσιο για την πρόληψη και αντιμετώπιση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων, οι δικαιούχοι των Προγραμμάτων INTERREG 2021-2027 απαιτείται να υποβάλουν “Δήλωση μη ύπαρξης καταστάσεων Σύγκρουσης Συμφερόντων” για κάθε διαδικασία που σχετίζεται με την υλοποίηση των πράξεων στις οποίες συμμετέχουν. Οι δηλώσεις αυτές πρέπει να υπογράφονται από όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα (μέλη επιτροπών, γνωμοδοτικών και αποφαινόμενων οργάνων, υπαλλήλους που παρακολουθούν τη σύμβαση, κ.λπ.) και να φυλάσσονται στο αρχείο του δικαιούχου. Παράλληλα, θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται υποχρεωτικά στα Δελτία Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ) που υποβάλλονται για επαλήθευση μέσω του ΟΠΣ, Η υποχρέωση αυτή αφορά τόσο στις δημόσιες συμβάσεις όπου ο δικαιούχος ενεργεί ως Αναθέτουσα Αρχή, όσο και στις διαδικασίες επιλογής και πρόσληψης προσωπικού για τις ανάγκες υλοποίησης των πράξεων. Σε κάθε περίπτωση που διαπιστώνεται ή πιθανολογείται σύγκρουση συμφερόντων, τα εμπλεκόμενα πρόσωπα οφείλουν να την γνωστοποιούν στον

άμεσο Προϊστάμενο τους ή στον Πρόεδρο του οργάνου που συμμετέχουν και να απέχουν από κάθε σχετική διαδικασία.

Δαπάνες εξοπλισμού

Ο δικαιούχος θα πρέπει να υποβάλλει, επιπλέον των όσων αναφέρονται στον οδηγό διαχειριστικών επαληθεύσεων, και τα εξής:

- Μητρώο Παγίων
- Φωτογραφίες του εξοπλισμού από τις οποίες να προκύπτει η τήρηση των κανόνων δημοσιότητας του εκάστοτε προγράμματος (π.χ. αυτοκόλλητα με λογότυπο του προγράμματος – έργου)
- Βεβαίωση καινούργιου και αμεταχειριστού από προμηθευτή με αναγραφή των σειριακών αριθμών, είτε στο τιμολόγιο είτε στη βεβαίωση
- Σε περίπτωση που το πρόγραμμα επιτρέπει την αγορά μεταχειρισμένου εξοπλισμού, απαιτείται βεβαίωση του προμηθευτή ότι ο εξοπλισμός δεν έχει αποκτηθεί με συνδρομή Ενωσιακής ή/και εθνικής χρηματοδότησης τα τελευταία δέκα (10) έτη. Επίσης, τεκμηρίωση που να αποδεικνύει ότι ο μεταχειρισμένος εξοπλισμός δεν υπερβαίνει την αγοραία αξία του και ότι είναι κατώτερος από την αξία αντίστοιχου καινούργιου εξοπλισμού.

Δαπάνες δράσεων υποδομής

Ο δικαιούχος θα πρέπει να υποβάλλει, επιπλέον των όσων αναφέρονται στον οδηγό διαχειριστικών επαληθεύσεων, και τα εξής:

- σχετική Έκθεση παραλαβής αφανών Εργασιών επιβλέποντος,
- και σε περίπτωση ολοκληρωμένου έργου, σχετική βεβαίωση περαίωσης εργασιών και απόφαση παραλαβής.

3. Επιλεξιμότητα δαπανών

Ειδικοί κανόνες για την επιλεξιμότητα των δαπανών για Προγράμματα συνεργασίας προβλέπονται στον κανονισμό (ΕΕ) 2021/1059 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 2021, άρθρα 37-44.

Οι ελεγκτές θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τις αναλυτικές πληροφορίες που περιγράφονται τόσο στην ΥΠΑΣΥΔ όσο και στον οδηγό Ο.ΙΙ_3 “Οδηγίες για Διοικητικές Επαληθεύσεις Interreg 2021-2027”– “G.II_3_Guidance on management verifications” των Προγραμμάτων.

Συμπληρωματικά ισχύουν τα κάτωθι:

a. Δαπάνες προσωπικού – έκτακτο προσωπικό

- Για το **έκτακτο προσωπικό** που συμμετέχει στην πράξη με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, θα υποβληθούν **μηνιαία συνολικά φύλλα χρονοχρέωσης (global time sheets)**, στα οποία θα αποτυπώνονται οι πραγματικές ώρες απασχόλησής του

φυσικού προσώπου ανά ημέρα στην κάθε πράξη που συμμετέχει. Τα απολογιστικά φύλλα χρονοχρέωσης είναι υπογεγραμμένα από τον απασχολούμενο, τον οικονομικό υπεύθυνο/λογιστή του δικαιούχου και τον υπεύθυνο του έργου. Δεν απαιτούνται "ατομικά φύλλα χρονοχρέωσης – time sheets" (ώρες ανά πακέτο εργασίας και παραδοτέο). Παρόλα αυτά, **απαιτείται η υποβολή αναλυτικής έκθεσης πεπραγμένων**, όπου θα περιγράφεται σε ποια πακέτα εργασίας και παραδοτέα απασχολήθηκε ο εργαζόμενος την περίοδο αναφοράς. Η συμπλήρωση των μηνιαίων συνολικών φύλλων χρονοχρέωσης θα γίνει σύμφωνα με τα πρότυπα φύλλα χρονοχρέωσης που παρέχει η Μονάδα Γ' στους δικαιούχους και τις σχετικές οδηγίες που εμπεριέχονται σε αυτά.

- Η επιλογή τυχόν **έκτακτου προσωπικού** για τις ανάγκες της πράξης **με οποιαδήποτε σχέση** (σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου, σύμβαση μίσθωσης έργου, χορήγηση υποτροφίας), πραγματοποιείται τηρώντας την ισχύουσα νομοθεσία και τις γενικές αρχές της ΣΛΕΕ και ειδικά **την αρχή της ίσης μεταχείρισης, της μη διάκρισης, της ισότητας των φύλων και της διαφάνειας**. Σε αυτό το πλαίσιο, και συμπληρωματικά με τα όσα περιγράφονται στην ΥΠΑΣΥΔ (άρθρα 13 και 14), η Μονάδα Γ' συστήνει την δημοσίευση πρόσκλησης εκδήλωσης ενδιαφέροντος (για τουλάχιστον δέκα (10) ημέρες στην ιστοσελίδα του δικαιούχου ή/και του προγράμματος) στο πλαίσιο έργου Interreg, που αφορά σε πρόσληψη **έκτακτου προσωπικού**.
- Στην πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος που δημοσιεύει ο δικαιούχος, δεν θα πρέπει να τίθενται όροι που δύναται να περιορίσουν τον ανταγωνισμό.

b. Δαπάνες προσωπικού – απλοποιημένο κόστος

- Για τον έλεγχο της ορθής εφαρμογής του απλοποιημένου κόστους για δαπάνες προσωπικού (μέχρι 20% των άμεσων δαπανών σύμφωνα με το εν ισχύ ΤΔΕ), θα πρέπει να υπάρχει, εκτός από τα αναγραφόμενα στον οδηγό Ο.ΙΙ_3 "Οδηγίες για Διοικητικές Επαληθεύσεις Interreg 2021-2027" των Προγραμμάτων, και **τεκμηρίωση ότι ένα (1) τουλάχιστον άτομο του δικαιούχου ασχολείται με το έργο** (π.χ. υποβολή από τον δικαιούχο μίας σύμβασης, σχετική απόφαση του δικαιούχου, μισθοδοτική κατάσταση πληρωμής, κ.λπ., όταν αυτή πραγματοποιείται).

c. Περιπτώσεις δήλωσης ΦΠΑ για έργο με συνολικό προϋπολογισμό μικρότερο των 5 εκατομμυρίων ευρώ

- Σε περίπτωση μη υπαγωγής του φορέα σε ΦΠΑ, το χρηματοδοτούμενο ποσό από το πρόγραμμα που αναφέρεται στο ΤΔΕ συμπεριλαμβάνει και τον ΦΠΑ, ο οποίος είναι επιλέξιμος για συγχρηματοδότηση από το Πρόγραμμα.
- Σε περίπτωση υποχρεωτικής υπαγωγής του φορέα σε ΦΠΑ, έχουμε τις παρακάτω περιπτώσεις:
  - a. περίπτωση μη ανάκτησης του ΦΠΑ από τον δικαιούχο. Σε αυτή την περίπτωση το χρηματοδοτούμενο ποσό από το πρόγραμμα που αναφέρεται στο ΤΔΕ θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει και τον ΦΠΑ. Ο ΦΠΑ θα πρέπει να λογιστεί σαν δαπάνη, να απεικονισθεί λογιστικά στον αντίστοιχο κωδικό εξόδων και είναι επιλέξιμος για συγχρηματοδότηση από το Πρόγραμμα. Επίσης δεν θα δηλωθεί στην σχετική περιοδική δήλωση ΦΠΑ του φορέα για να μην ζητηθεί για

ανάκτηση. **Θα απαιτηθεί Υπεύθυνη Δήλωση** του νόμιμου εκπροσώπου του δικαιούχου που να αναφέρει ότι ο φορέας δεν έχει προβεί και δεν θα προβεί στις σχετικές ενέργειες για ανάκτηση του ΦΠΑ για το συγκεκριμένο έργο. Όλα τα παραπάνω θα πρέπει να αναρτηθούν από τον δικαιούχο στην σχετική οθόνη του ΟΠΣ κατά την υποβολή του ΔΔΔ.

- b. περίπτωση ανάκτησης ή συμψηφισμού. Σε αυτή την περίπτωση το χρηματοδοτούμενο ποσό από το πρόγραμμα που αναφέρεται στο ΤΔΕ δεν θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει τον ΦΠΑ. Αν ο δικαιούχος σκοπεύει να ανακτήσει τον ΦΠΑ με την υποβολή περιοδικής δήλωσης, θα καταχωρήσει το ποσό ΦΠΑ στον αντίστοιχο λογιστικό κωδικό του ΦΠΑ και δεν θα είναι επιλέξιμος για συγχρηματοδότηση από το Πρόγραμμα (λόγω «διπλής χρηματοδότησης»), οπότε ο δικαιούχος δεν θα τον δηλώσει προς επαλήθευση στο σχετικό Δελτίο Δήλωσης Δαπάνης.

4. Νομικό πλαίσιο αναθέσεων για νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου

- Στο πλαίσιο υλοποίησης έργων Interreg, τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου (π.χ. “Μη κερδοσκοπικοί” οργανισμοί, σύλλογοι, σωματεία, μη κυβερνητικές οργανώσεις, αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, κ.λπ.) που συμμετέχουν ως δικαιούχοι έργων, **θα πρέπει υποχρεωτικά να ακολουθούν «αναλογικά» τη νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων σύμφωνα με την εν ισχύ εθνική Νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων (Ν. 4412/2016 όπως ισχύει και όπου εφαρμόζεται - π.χ. τήρηση ορίων, διαγωνιστική διαδικασία μέσω ΚΗΜΔΗΣ - ΕΣΗΔΗΣ, κ.λπ.)**.
- **Τήρηση των κανόνων δημοσίευσης στο πλαίσιο της Ψηφιακής Διαφάνειας του Προγράμματος «ΔΙΑΥΓΕΙΑ»:** Σύμφωνα με το άρθρο 83 του Ν. 4727/2020, «Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες, Σωματεία, Ιδρύματα, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις και λοιποί μη κερδοσκοπικοί φορείς που επιχορηγούνται καθ’ οιονδήποτε τρόπο από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, του άρθρου 14 του Ν. 4270/2014 (Α’ 143), με ποσό άνω των τριών χιλιάδων (3.000) ευρώ συνολικά ετησίως, υποχρεούνται να δημοσιεύουν στην ιστοσελίδα του «Προγράμματος Διαύγεια», στο «Μητρώο Επιχορηγούμενων Φορέων» (<https://mef.diavgeia.gov.gr>) απολογιστικά στοιχεία δαπανών, στα οποία αναφέρονται τα νόμιμα παραστατικά που αφορούν στο ποσό της επιχορήγησης για την πράξη που συμμετέχουν, με ιδιαίτερη αναφορά του εκδότη και του λήπτη του παραστατικού, καθώς και του αντικειμένου και του ύψους της συναλλαγής. Σε αυτή την υποχρέωση εμπίπτει και κάθε επιχορήγηση από συγχρηματοδοτούμενα Προγράμματα. Η παράλειψη της δημοσίευσης των ανωτέρω καταστάσεων συνεπάγεται τον αποκλεισμό των υπόχρεων φορέων από παντός είδους περαιτέρω επιχορήγηση ή χρηματοδότηση από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, του άρθρου 14 του ν. 4270/2014.»

5. Εντοπισμός υπονοιών απάτης

Ένας ευρύς ορισμός της **διαφθοράς** που χρησιμοποιείται από την Επιτροπή είναι η κατάχρηση (δημόσιας) θέσης για προσωπικό όφελος. Ο χρηματισμός διευκολύνει πολλά

άλλα είδη απάτης, όπως η έκδοση ψευδών τιμολογίων, η εμφάνιση ανύπαρκτων δαπανών ή η μη τήρηση των προδιαγραφών της σύμβασης. Η συνηθέστερη μορφή διαφθοράς είναι ο χρηματισμός ή αποκόμιση άλλων οφελών· ο παραλήπτης (παθητική δωροδοκία) αποδέχεται δωροδοκία από τον προσφέροντα (ενεργητική δωροδοκία) ως αντάλλαγμα για ευνοϊκή μεταχείριση.

Η πρόληψη και αντιμετώπιση της απάτης τίθεται σαφώς στο νέο Γενικό Κανονισμό Καν. (ΕΕ) 1060/2021 για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2027. Στο άρθρο 69, παράγραφος 2, γίνεται αναφορά για την πρόληψη, ανίχνευση και διόρθωση παρατυπιών, συμπεριλαμβανομένης της απάτης, στα Συστήματα Διαχείρισης και Ελέγχου. Στο άρθρο 74, παρ. 1, στοιχείο γ, τίθεται η υποχρέωση των Διαχειριστικών Αρχών να θέσουν σε εφαρμογή αποτελεσματικά και αναλογικά μέτρα καταπολέμησης της απάτης, λαμβάνοντας υπόψη τους εντοπισθέντες κινδύνους.

Σύμφωνα με τα οριζόμενα στον Καν. (ΕΚ) αριθ. 1060/2021, σε περιπτώσεις που υπάρχουν υπόνοιες για απάτη, οι παρατυπίες που εντοπίστηκαν, μαζί με τα σχετικά προληπτικά και διορθωτικά μέτρα, δηλώνονται στην Επιτροπή.

Η ιδιόζουσα φύση της υπόνοιας απάτης επιφορτίζει τις διαδικασίες επαλήθευσης (διοικητικής ή επιτόπιας) των αρμοδίων αρχών διαχείρισης των πράξεων με αυξημένη επιμέλεια. Εντός τους ισχύοντος Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) κάθε Προγράμματος, οι επαληθεύσεις αποτελούν ένα εργαλείο αποτροπής και εντοπισμού της απάτης και, ως εκ τούτου, ο εντοπισμός υπονοιών απάτης είναι στις αρμοδιότητες του υπεύθυνου φορέα κάθε χώρας για τον πρωτοβάθμιο έλεγχο, μέσω των διαδικασιών επαλήθευσης της παράδοσης των συγχρηματοδοτούμενων προϊόντων και υπηρεσιών, της εγκυρότητας των δαπανών που δηλώνονται για πράξεις οι οποίες υλοποιούνται στην ελληνική επικράτεια και της συμμόρφωσης αυτών των δαπανών και των σχετικών πράξεων, προς την Εθνική νομοθεσία και τους Ενωσιακούς Κανονισμούς. Σύμφωνα λοιπόν με το ισχύον ΣΔΕ των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων Interreg ως υπεύθυνος φορέας πρωτοβάθμιου ελέγχου για τους Έλληνες δικαιούχους που συμμετέχουν σε έργα Interreg, ορίζεται η Μονάδα Γ' «Διαχειριστικών Επαληθεύσεων» της "Ειδικής Υπηρεσίας Interreg 2021-2027". Τα σημεία ελέγχου καλύπτουν μέρος της μέχρι σήμερα γνωστής περιπτώσιολογίας υπονοιών απάτης για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών.

Σε σχέση με τις μορφές απάτης και τις ισχύουσες διαδικασίες, ενδεικτικά αναφέρονται μορφές απάτης τις οποίες μπορεί να αντιμετωπίσει η Μονάδα Γ' κατά την άσκηση των καθηκόντων της:

a. Νοθευμένες προδιαγραφές

Οι προσκλήσεις για υποβολή προσφορών ή οι διακηρύξεις ενδέχεται να περιέχουν προδιαγραφές που να έχουν καταρτιστεί κατά τέτοιο τρόπο ώστε να ανταποκρίνονται στα προσόντα ενός συγκεκριμένου προσφέροντος ή τις οποίες μπορεί να ικανοποιήσει μόνο ένας προσφέρων.

Ο έλεγχος της σαφήνειας και νομιμότητας των τεχνικών προδιαγραφών αποτελεί μέσο διασφάλισης των ενωσιακών αρχών της διαφάνειας και της ίσης συμμετοχής των οικονομικών φορέων στις αναθέσεις δημοσίων συμβάσεων.

Ο ελεγκτής εξετάζει κατά την επαλήθευση των δαπανών την ύπαρξη τεχνικών προδιαγραφών και την ύπαρξη όρων που συνιστούν διάκριση υπέρ κάποιων συγκεκριμένων υποψηφίων (π.χ. βάσει ιθαγενείας ή οιασδήποτε άλλης συγκαλυμμένης μορφής διάκρισης).

Ενδεικτικά αναφέρονται οι παρακάτω περιπτώσεις διαδικασιών επιλογής που προτείνεται να μην εμπεριέχονται στις διακηρύξεις διαγωνισμών και δεν θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά το στάδιο της αξιολόγησης κριτηρίων:

A. Γενικά πρότυπα διασφάλισης ποιότητας όπως για παράδειγμα ISO 9001 επιτρέπονται όταν σχετίζονται και είναι ανάλογα με το αντικείμενο της σύμβασης και μπορεί να αναφέρονται στις διακηρύξεις. Εξειδικευμένα ή/και ειδικά ή/και σύνθετα πρότυπα ποιότητας τα οποία δεν έχουν σχέση με το φυσικό αντικείμενο του έργου και αποσκοπούν κατά το πλείστον στο περιορισμό του ανταγωνισμού, δεν επιτρέπονται.

B. υπερβολικός αριθμός προαπαιτούμενης ειδικής εμπειρίας όπως σε παρεμφερείς μελέτες/υπηρεσίες σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή πρακτική και νομολογία.

Γ. περιοριστικοί όροι εμπειρίας, όπως ειδική αναφορά σε εμπειρία διαχείρισης και υλοποίησης έργων σε συγκεκριμένο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα πχ. Ελλάδα-Ιταλία ή Ελλάδα-Βουλγαρία. Γενική αναφορά σε Ευρωπαϊκά Προγράμματα είναι επιτρεπτή.

Δ. Επιπλέον, περιοριστικοί όροι όπως για παράδειγμα «συμμετοχή ως εταίρος σε κοινοπραξία σε Ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενα έργα» δεν επιτρέπονται.

Σε οποιαδήποτε περίπτωση που αναγράφονται τα παραπάνω ή αντίστοιχοι περιοριστικοί όροι σε τεύχη δημοπράτησης, θα επιβάλλονται οι προβλεπόμενες διορθώσεις από την Ενωσιακή νομοθεσία.

Η περιγραφή του τεχνικού αντικειμένου της διακήρυξης οφείλει να ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις που έχει θέσει η ισχύουσα νομοθεσία και νομολογία για την ουδετερότητα των τεχνικών προδιαγραφών, τη συμφωνία τους με διεθνή ή ευρωπαϊκά ή κοινώς παραδεδεδεγμένα πρότυπα, την παραπομπή τους σε λειτουργικές απαιτήσεις ή επιδόσεις και την χρήση ισοδύναμων λύσεων. Σε περίπτωση ύπαρξης περισσότερων τευχών στην ίδια διακήρυξη, είναι απαραίτητο να εξαλείφονται ασάφειες, δυσνόητες αναφορές, μη νόμιμες παραπομπές σε συγκεκριμένες κατασκευές ή προέλευση ή ιδιαίτερων μεθόδων κατασκευής, σημάτων, ή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας ή τύπων, και οποιαδήποτε άλλη ένδειξη που στερεί από τις περιγραφές του τεχνικού αντικειμένου τεχνολογική ουδετερότητα.

Επίσης, ο επαληθευτής/ελεγκτής επισημαίνει τυχόν προβλήματα νόθευσης προδιαγραφών, ειδικά στις συμβάσεις ειδικού τεχνικού ενδιαφέροντος, στηριζόμενος στα πρακτικά των επιτροπών αξιολόγησης και στις προσφυγές που ασκήθηκαν επιτυχώς.

Υπενθυμίζεται η δυνατότητα της Αναθέτουσας Αρχής για χρήση της διαδικασίας «**Προκαταρκτικής διαβούλευσης με την αγορά**», όπως προβλέπεται στα άρθρα 46 και 47 του ν. 4412/2016. Η προκαταρκτική διαβούλευση αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο που μπορεί να αξιοποιήσει η αναθέτουσα αρχή πριν από την έναρξη της διαγωνιστικής διαδικασίας για μια δημόσια σύμβαση. Σκοπός της είναι η συγκέντρωση σχολίων και παρατηρήσεων από την αγορά, ώστε να διαμορφωθούν πληρέστερες και πιο ρεαλιστικές τεχνικές προδιαγραφές ή άλλοι βασικοί όροι της σύμβασης. Σε αυτή την

περίπτωση ο επαληθευτής/ελεγκτής θα πρέπει να λάβει υπόψη του την παραπάνω διαδικασία.

b. Αδικαιολόγητες αναθέσεις σε μία μόνο πηγή

Αφορούν αδικαιολόγητες αναθέσεις που γίνονται στον ίδιο ανάδοχο, με κατάρτιση πολύ περιοριστικών προδιαγραφών, καθώς και με την παράταση προηγούμενων συμβάσεων αντί για την προκήρυξη νέας πρόσκλησης υποβολής προσφορών.

c. Διαχωρισμός (κατάτμηση) αγορών

Αφορούν αναθέσεις που γίνονται με διαχωρισμό ή αλλιώς κατάτμηση των αγορών (έργων, προμηθειών, υπηρεσιών) για να αποφεύγονται τα κατώτατα όρια ανταγωνιστικών διαδικασιών. Η Μονάδα Γ' ελέγχει την ύπαρξη τεχνητής κατάτμησης για την ανάθεση των συμβάσεων σύμφωνα με τα ισχύοντα νομοθετικά και νομολογιακά δεδομένα.

Σχετικά, η έννοια του **ενιαίου λειτουργικού συνόλου** έχει υιοθετηθεί από την ισχύουσα μέχρι σήμερα εθνική και Ενωσιακή νομολογία, η οποία εκτιμά την ύπαρξη ενός έργου βάσει της οικονομικής και τεχνικής λειτουργίας του αποτελέσματος των οικείων εργασιών του.

Η νομολογία αυτή συμπληρωματικά έχει περιγράψει στοιχεία ικανά προς διαπίστωση ύπαρξης κατάτμησης, όπως η ομοιότητα φυσικού αντικείμενου, η ενότητα γεωγραφικού πλαισίου, η ανάθεση από την ίδια αναθέτουσα αρχή ή από τον ίδιο φορέα που συντονίζει τις διαδικασίες ανάθεσης. Η σύρρευση των στοιχείων αυτών δημιουργεί ισχυρές ενδείξεις κατατμήσεως.

Επίσης, κατά την κείμενη νομοθεσία δημοσίων συμβάσεων προβλέπονται διατάξεις για τη **δυνατότητα ανάθεσης συμβάσεων κατά παρτίδες (lots)**. Στην περίπτωση αυτή για τη επιλογή της διαδικασίας ανάθεσης λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου, αυτός δηλαδή που προκύπτει από το άθροισμα της αξίας όλων των επιμέρους τμημάτων. Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με το άρθρο 5 της Οδηγίας 2014/24/ΕΚ η επιλογή της μεθόδου υπολογισμού της εκτιμώμενης αξίας μιας υπηρεσίας ή/και προμήθειας δεν γίνεται με σκοπό την εξαίρεσή της από το πεδίο της οδηγίας.

d. Παρακολούθηση συμβάσεων παροχής υπηρεσιών

Στον τομέα της παροχής υπηρεσιών διαπιστώνονται διαφοροποιήσεις σε σχέση με την σύμβαση ή σε άλλες περιπτώσεις ενώ αποτυπώνονται οι σχετικές διαδικασίες αυτές δεν ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

Η απουσία συγκεκριμένων αναφορών για επιμέρους στοιχεία των συμβάσεων όπως πχ. το είδος της παρασχεθείσας υπηρεσίας ή τα προσόντα των εμπλεκόμενων μερών, η έκδοση ασαφών τιμολογίων που παραπέμπουν γενικά στην αρχική συμφωνία χωρίς ειδικότερο προσδιορισμό της δαπάνης σε ώρες, ωριαίες αμοιβές, έξοδα ή άλλη αναφορά για το είδος των υπηρεσιών που αναλογούν, η απουσία αναφορών ή εκθέσεων σχετικά με την υλοποίηση των υπηρεσιών, η ύπαρξη μόνο προφορικών διαβεβαιώσεων ότι οι εργασίες είχαν παρασχεθεί, η πληρωμή μεγάλων ποσών για «παρασχεθείσες υπηρεσίες» βάσει τιμολογίων με λίγες διευκρινίσεις και χωρίς να

υπάρχουν επίσημες υπογεγραμμένες συμφωνίες ή συμβάσεις, στοιχειοθετούν **ενδείξεις υπόνοιας απάτης**.

Οι περιπτώσεις αυτές δύναται να εντοπιστούν μέσα από τις διαδικασίες παρακολούθησης της εκτέλεσης της σύμβασης και ιδίως από την διενέργεια επιτόπιων επαληθεύσεων, με τη χρήση της περιπτωσιολογίας που περιγράφεται σε σχετικά έγγραφα/οδηγίες/εγκυκλίους και σύμφωνα με την εμπειρία των οργάνων επαλήθευσης. Η Μονάδα Γ' της "ΕΥ Interreg 2021-2027" δύναται να διασταυρώνει τις πληροφορίες που αντλεί από τις δικές της επαληθεύσεις με αυτές των ελέγχων που διενεργούν άλλα ελεγκτικά όργανα.

Κατά τα λοιπά, η Μονάδα Γ' με γνώμονα Ευρωπαϊκές πρακτικές και την εμπειρία της, εκτιμά εάν συντρέχουν λοιπές μορφές απάτης, όπως ακριβώς αναλύονται ανά περίπτωση στο εν λόγω έγγραφο και χρησιμοποιεί τις διατάξεις του εθνικού πλαισίου για την αντιμετώπισή της.

Η εκτίμηση της γίνεται μέσα από τις διαχειριστικές επαληθεύσεις, οι οποίες αποσκοπούν στην αντιμετώπιση ενδεχόμενης απάτης κατά την υλοποίηση των έργων. Οι ενέργειες αυτές έχουν προβλεφθεί και περιγράφονται στο εγκεκριμένο ΣΔΕ κάθε Προγράμματος.

Ειδικότερα αφορούν:

- τη διοικητική επαλήθευση κάθε δήλωσης δαπάνης του κάθε δικαιούχου με τα κατάλληλα υποστηρικτικά έγγραφα ώστε να βεβαιωθεί ότι η δαπάνη έχει πράγματι πραγματοποιηθεί και είναι σύμφωνη με τους εθνικούς και Ενωσιακούς κανόνες.
- Την επιτόπια επαλήθευση.

Για παράδειγμα ο επαληθευτής/ελεγκτής της Μονάδας Γ' της "ΕΥ Interreg 2021-2027":

- ελέγχει την αιτιολόγηση της επιλογής για ανάθεση κατόπιν διαπραγματεύσεως προκειμένου να εντοπίσει ζητήματα αδικαιολόγητης εύνοιας συγκεκριμένου αναδόχου,
- ελέγχει την πληρότητα και ακρίβεια περιγραφής του φυσικού αντικείμενου της προκήρυξης, της ύπαρξης σαφώς προσδιορισμένων παραδοτέων και προαιρέσεων, της δέσμευσης ότι το φυσικό αντικείμενο θα παραμείνει αναλλοίωτο κατά την σύμβαση, της εξασφάλισης ότι τυχόν πρόσθετο αντικείμενο θα παραμένει διακριτό (όπου αυτό εφαρμόζεται σύμφωνα με τις διαδικασίες του ΣΔΕ του κάθε Προγράμματος),
- ελέγχει το βαθμό συμφωνίας του φυσικού αντικείμενου της σύμβασης με αυτό της προκήρυξης ή των προτεινόμενων τροποποιήσεων και αλλαγών κατά την εκτέλεση της σύμβασης, καθώς και το βαθμό σαφήνειας στις περιγραφές των παραδοτέων της σύμβασης,
- ελέγχει τα πρακτικά των επιτροπών αξιολόγησης για την ύπαρξη καταγεγραμμένων προβλημάτων (ενδεικτικά: ασυνήθης ομοιότητα προσφορών, υπερβολικά υψηλές προσφορές που καθιστούν διαγωνισμούς άγονους κατ' επανάληψη, προσφορές που διαφέρουν κατά ακριβή ποσοστά, επιλεγείσα προσφορά που είναι μόλις μικρότερη από το κατώτατο όριο των αποδεκτών τιμών ή ακριβώς ίση με την τιμή του προϋπολογισμού, προσφορές που συγκλίνουν ή αποκλίνουν υπερβολικά, προσφορές

που είναι στρογγυλοί αριθμοί, ελλειπείς κ.λπ., προσφορές με εμφανείς διασυνδέσεις μεταξύ των προσφερόντων (κοινές διευθύνσεις, προσωπικό, αριθμοί τηλεφώνου), διαπίστωση ύπαρξης αλληλογραφίας ή άλλων εγγράφων περί του ότι οι υποψήφιοι ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις τιμές, κατανέμουν περιοχές ή με οιονδήποτε άλλο τρόπο συνάπτουν ανεπίσημες συμφωνίες, αλλαγές προσφορών, κ.α.),

- ελέγχει την ύπαρξη, το περιεχόμενο και την έκβαση των προσφυγών και ενστάσεων που ασκήθηκαν.